

Ondernemers coachen: strategie ontwikkelen, buiten het bekende

VHL Leeuwarden
Maarten Vrolijk

30 september 2016
Livestock Research

WAGENINGEN **UR**
For quality of life

Inhoud

- Voedselproductie, vanaf een afstand *uitzoomen*
- Trends en signalen *divergeren*
 - Zie je ze?
 - Wat kunnen ze betekenen?
 - Wat vind je ervan?
 - Wat doe je ermee?
- Strategie *convergeren*
 - No Copy Paste
 - Kansen zien en omdenken
 - Informatie management
 - Context
 - Volhouden

Wereldbevolking 2050 (FAO, 2013)

- 2 miljard mensen meer
- Toename vraag naar voedsel

20:54

leif.zenger

53%

3 RETWEETS 1 FAVORIET

TractorPicsDaily @TractorPictures
#towing #big

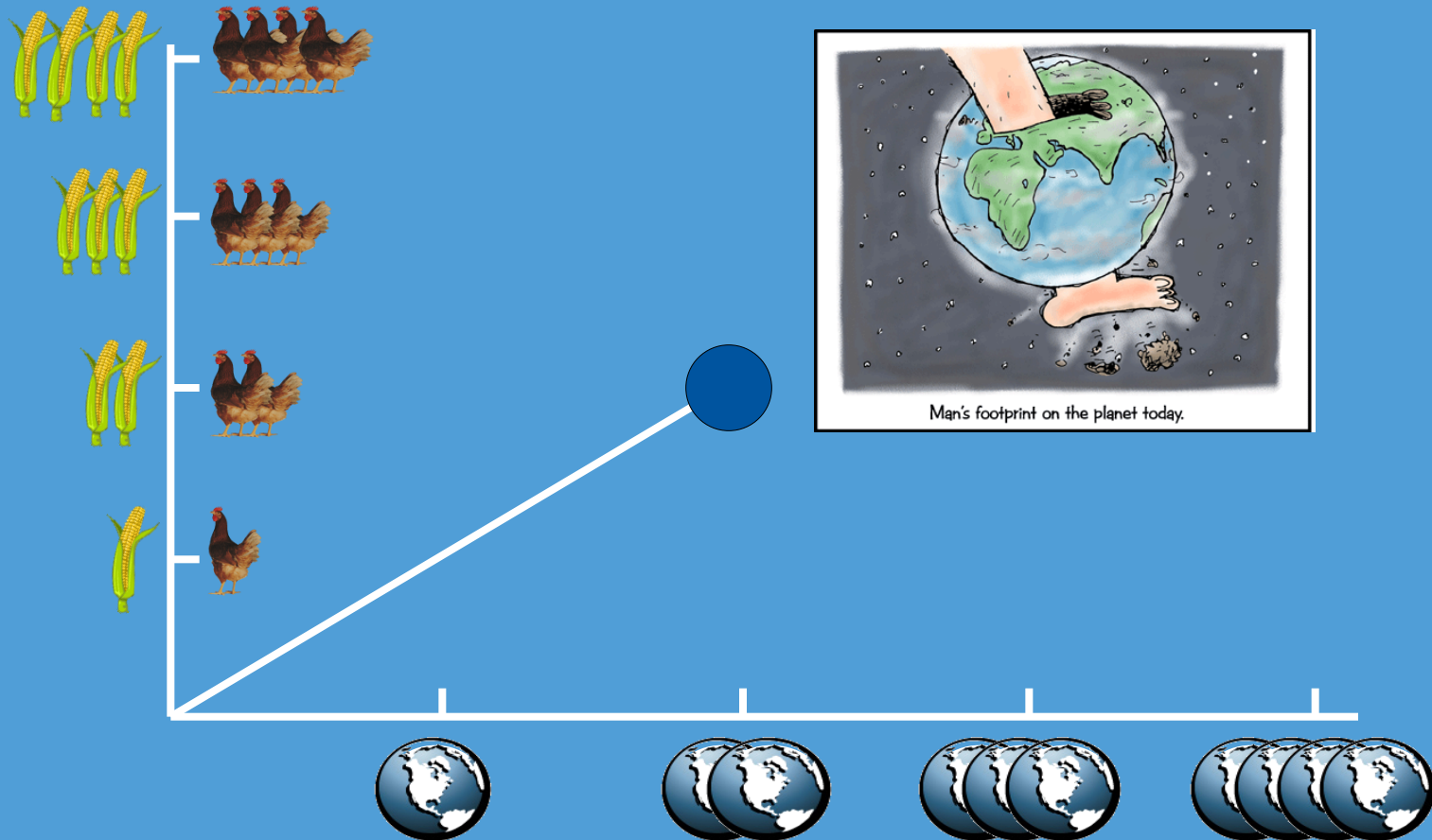
21-08-14

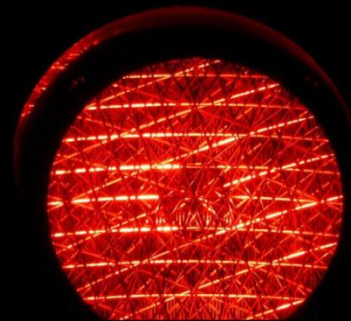
3 RETWEETS 10 FAVORIETEN

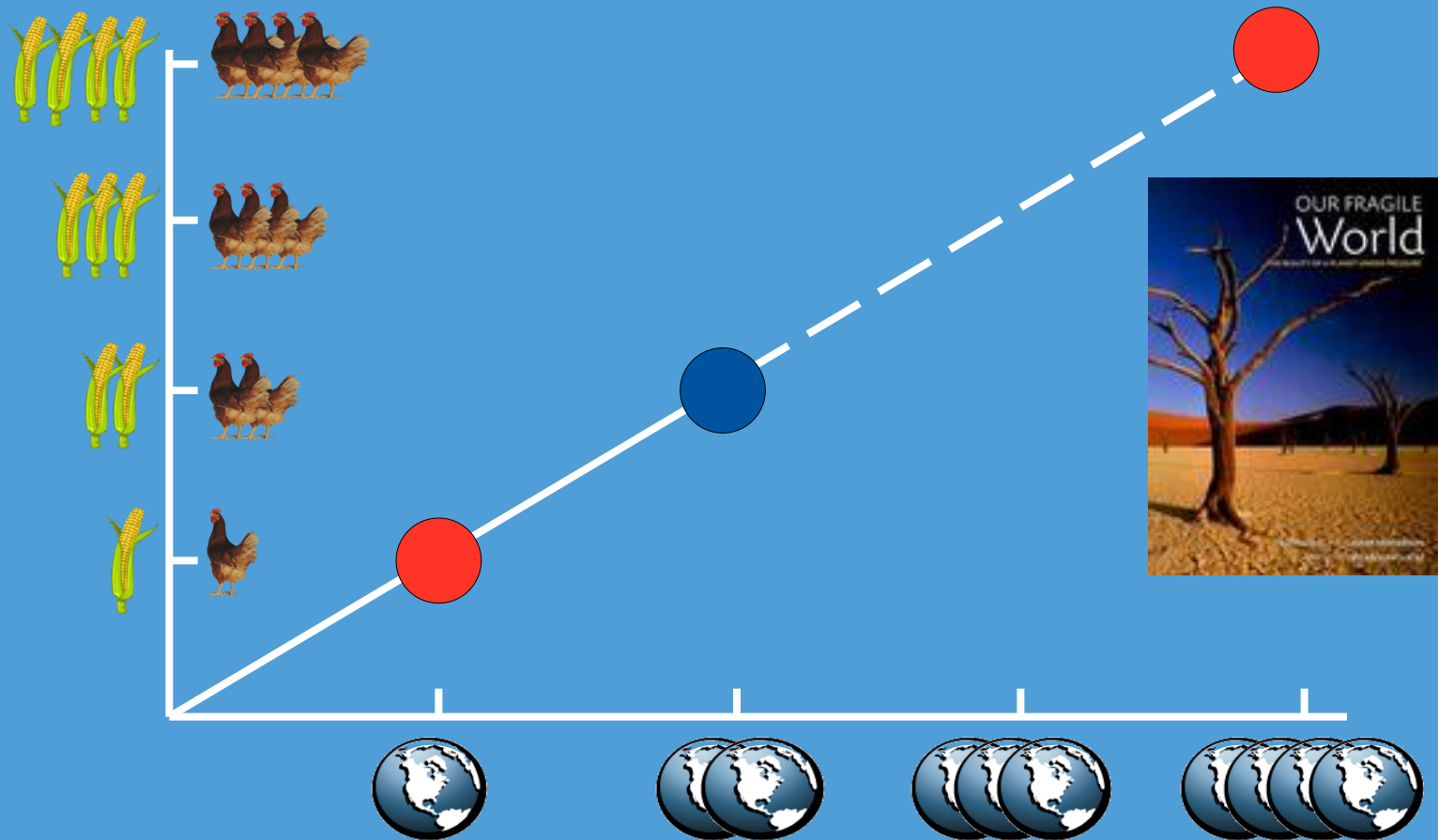

We are exceeding the carrying capacity

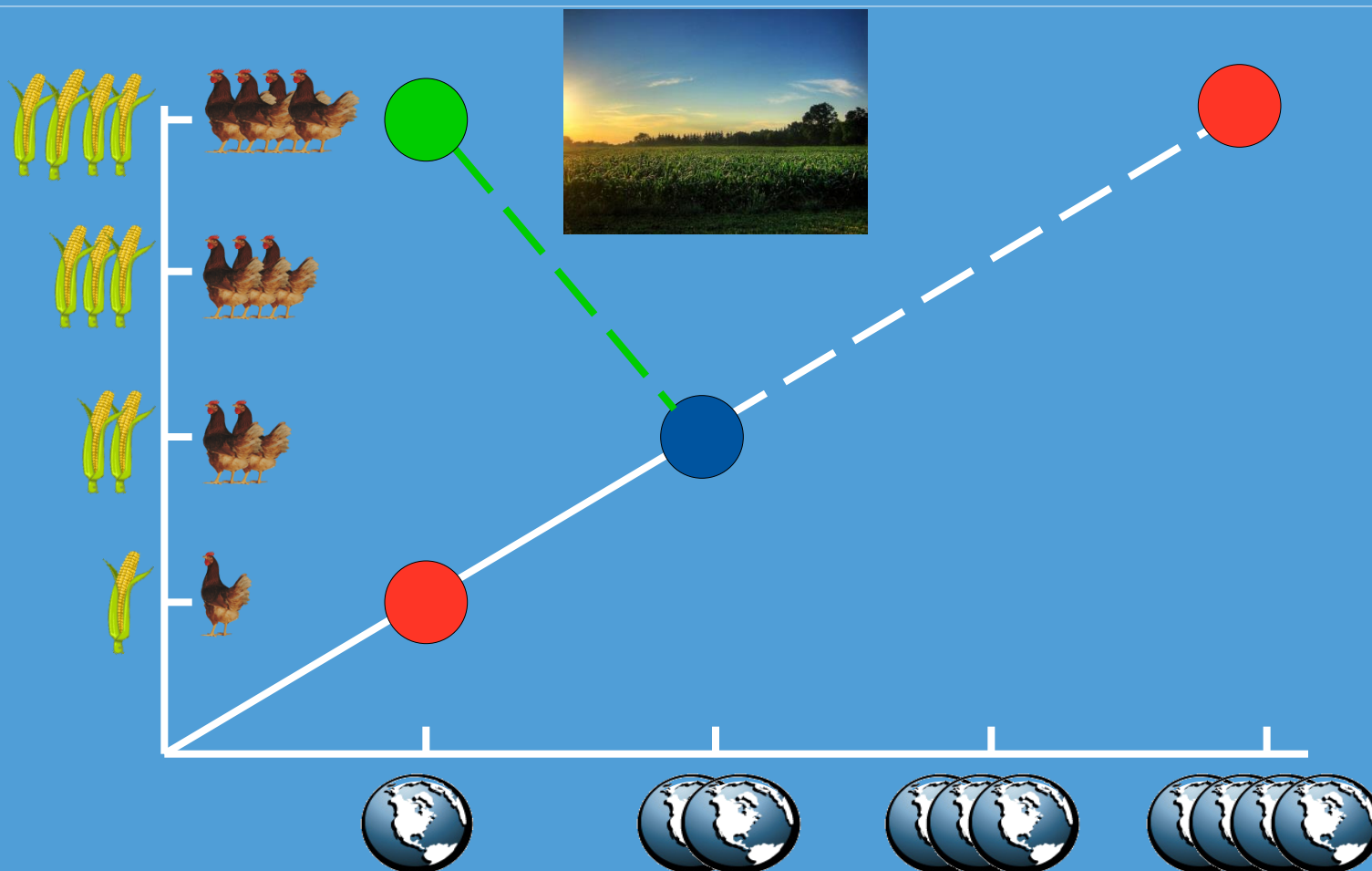

Reducing or increasing production: not an option

We must shift in another direction

A double task is a challenge for all of us

*Feeding the world
within the carrying
capacity
of planet earth*

2x2

- Doubling Production
- Halving Ecological Footprint

De Morgen

26 September 2016 Maandag

NIEUWS; Blz. 6

668 woorden

Lego kiest voor bio; Vicepresident speelgoedbedrijf: 'Nog voor 2030 stappen we over op plantaardig materiaal'

MICKEY STEIJAERT

Het grote probleem is de prijs. Aardolie is spotgoedkoop, daar kunnen bioplastics niet mee concurreren

Voor de productie van zijn blokjes jaagt Lego er jaarlijks 90.000 ton plastic doorheen. De Deense speelgoedfabrikant vindt het tijd voor een milieuvriendelijk alternatief. Vóór 2030 moet dat er zijn.

Eerst een geruststelling: Lego gaat dan wel overstappen op duurzaam plastic, aan het populaire blokje verandert niets. Niets dat je kunt merken, tenminste. "Verduurzaming mag nooit ten koste gaan van het speelplezier", zegt Nelleke van der Puil, de Nederlandse vicepresident materialen bij Lego.

Lego-fans zullen er dus niets van merken, maar het wereldberoemde Deense blokjesconcern is wel degelijk bezig aan een opvallende transformatie.

Het bedrijf werd in 2014 nog aan de schandpaal genageld door Greenpeace vanwege een samenwerking met Shell, maar doet er tegenwoordig alles aan om zich een groen imago aan te meten.

De speelgoedfabrikant verminderde zijn verpakkingen al met 14 procent (wat jaarlijks zo'n 6.000 ton karton scheelt). Daarnaast werd onder meer 400 miljoen euro geïnvesteerd in een windpark in de Noordzee en werd de bekritiseerde samenwerking met Shell beëindigd. En de belangrijkste stap, die vóór 2030 gerealiseerd moet zijn: het overstappen op een duurzame variant van de plastic blokjes.

Het streven is, zegt Van der Puil, om "een duurzaam blokje te ontwikkelen dat op geen enkele manier te onderscheiden is van de huidige blokjes."

90.000 ton plastic per jaar

Legoblokjes worden al sinds 1963 hoofdzakelijk gemaakt van acrylonitril-butadien-styreen, oftewel ABS, een plasticsoort op basis van aardolie. In elke kilo ABS gaat meer dan twee liter olie. Voor de 90.000 ton aan plastic die Lego jaarlijks gebruikt voor zijn blokjes, is dus een aanzienlijke hoeveelheid olie nodig.

Boonstra Transport gaat nog dit jaar met elektrische 44-tonner rijden

🕒 1 uur geleden • Economie

> nieuws

26/09/2016

Lidl geen kandidaat meer in Liegebeestverkiezing Wakker Dier

Lidl stopt halverwege 2017 met de verkoop van pluimveevlees van een snel groeiende vleeskuikenras. Dat heeft de keten aan Wakker Dier weten. Wakker Dier trekt Lidl daarom terug als kandidaat in de jaarlijkse Liegebeestverkiezing van de organisatie. Lidl was kandidaat omdat de discounter had beloofd om in januari te stoppen met de verkoop van gangbaar geproduceerd pluimveevlees. Er werd echter nog wel vlees van een snelgroeiend vleeskuikenras verkocht, waarbij alleen het vlees van de iets trager groeiende hennetjes werd gebruikt. Hier stopt Lidl echter uiterlijk medio 2017 mee en daardoor zijn ze voor Wakker Dier niet langer een kandidaat voor de Liegebeestverkiezing. Er zijn nu nog 4 genomineerden over waar tot 27 september op gestemd kan worden.

bron: Wakker Dier, 23/09/16

Copyright ©2016 AgriHolland B.V.

'Meerprijs pakken voor gmo-vrije melk en hormoonvrij vlees'

René Kremers, blogger Boerderij Vandaag 27 september 2016

Canadese en Amerikaanse boeren beuren extra geld voor non-gmo-melk en hormoonvrij vlees. Waarom pakken wij die meerprijs niet?

.... Een van de zaken die mij opviel was dat veel boeren daar bezig zijn met concepten die betere productiewijzen koppelen aan een hogere prijs. Bij de een ging het om gmo-vrije melk; dus gmo-vrij voer telen, dat voeren en dan 10 cent meer voor de melk krijgen.

Rondeel-eieren op Schiphol goed marketingvoorbeeld

Gelukkig Op de kaart werd speciaal vermeld dat ze gebruik maken van Rondeel-eieren, met de uitleg erbij.

Boer moet zich druk maken over prijs, minder over hoeveelheid

We moeten ons als sectoren eens drukker maken over de prijs en minder over de hoeveelheid. We focussen nog te veel op de maximale opbrengst tegen dump Prijzen, in plaats van bewust minder produceren en de consument de hoofdprijs laten betalen. Dat doen consumenten graag, maar dan moet je wel zorgen voor een meerwaarde en liefst ook nog een net te krap aanbod.

> nieuws

23/09/2016

Scan voor meten duurzame sourcing van bloemen en planten

Een gespecialiseerde groothandel of exporteur in bloemen en planten kan wel gericht zijn op duurzaamheid, maar is daarbij voor een groot deel afhankelijk van de daaraan vooraf gaande productie. Om de duurzaamheid dáár te meten heeft brancheorganisatie VGB samen met Floridata, Floricode en handelsbedrijven de Sustainable Sourcing Scan ontwikkeld. Op 13 september ondertekenden de drie organisaties een samenwerkingsovereenkomst.

De Sustainable Sourcing Scan wordt gevoed met gegevens van Floricode. De scan is bedoeld om handelsbedrijven te helpen duidelijk te krijgen hoe duurzaam zij inkopen. Op basis van vergelijkend onderzoek door het Floriculture Sustainability Initiative (FSI) bekijkt de Sourcing Scan welke keurmerken telers wereldwijd voeren.

Floricode levert internationaal gestandaardiseerde data over de wereldwijde certificering van telers en beheert daartoe op onafhankelijke basis de registratiegegevens van keurmerken als MPS, Fairtrade en GlobalGAP. Floridata, die op verzoek van de VGB de Sourcing Scan

26/09/2016

Bio-certificaat uitgereikt aan 4000-ste biologische bedrijf van Nederland

Skal Biocontrole heeft op 23 september een bio-certificaat uitgereikt aan het 4000-ste biologische bedrijf van Nederland: melkveehouderij Marinus uit Twijzel, Friesland. Gecertificeerde landbouwbedrijven mogen hun producten als biologisch verkopen.

In 2016 zijn er flink meer bedrijven die naar de biologische landbouw overstappen dan in 2015. Margreet van Brakel, directeur van Skal, verwacht dat er dit jaar ruim 200 landbouwbedrijven de stap naar biologisch zullen zetten. "Die nieuwe bedrijven moeten eerst veranderingen in het gebruik van de grond doorvoeren, dus de groei in het aantal gecertificeerde landbouwbedrijven zullen we pas in 2017 en 2018 gaan zien."

Melkveehouder Marinus mag vanaf oktober zijn melk biologisch afzetten. Het bedrijf met bijna 74 hectare grond is in april 2015 in omschakeling gegaan. Zo rond de afschaffing van de melkquotering stond de boer voor de afweging: ga ik voor maximaal melken of doe ik het op een andere, duurzame manier. Marinus koos voor het laatste, waarbij hij naast de duurzaamheid ook keek naar de economische kant.

In de biologische melkveehouderij moeten alle koeien altijd vrije toegang hebben tot weidegrond, als de weers-, bodem en gezondheidsomstandigheden dat toelaten. De biologisch gehouden koeien hebben onder andere minimaal 6 m² aan stalruimte, het voer is afkomstig van bedrijven die ook biologisch produceren en het preventief inzetten van antibiotica is niet toegestaan.

bron: Skal, 23/09/16

Copyright ©2016 AgriHolland B.V.

> nieuws

27/09/2016

Dijksma houdt vast aan verplicht drukregistratiesysteem op veldspuiten

In het Activiteitenbesluit is sinds 2012 de verplichting van een drukregistratiesysteem op veldspuiten opgenomen, als maatregel om drift te beperken. Er geldt een overgangstermijn die op 1 januari 2017 afloopt. Staatssecretaris Dijksma van Infrastructuur en Milieu is niet van plan de verplichting te laten vallen of overgangstermijn nog eens te verlengen. Alleen het saneren van de lijst met driftbeperkende doppen is niet voldoende, om er zeker van te zijn dat het verwaaien van gewasbeschermingsmiddelen tot een minimum beperkt blijft, aldus een woordvoerder van het ministerie. "Ook bij de moderne doppen geeft een hogere spuitdruk een fijnere druppel en dus meer risico op drift. Met een drukregistratiesysteem kan een boer of loonwerker aantonen dat hij voldoet aan de eisen van driftreductie."

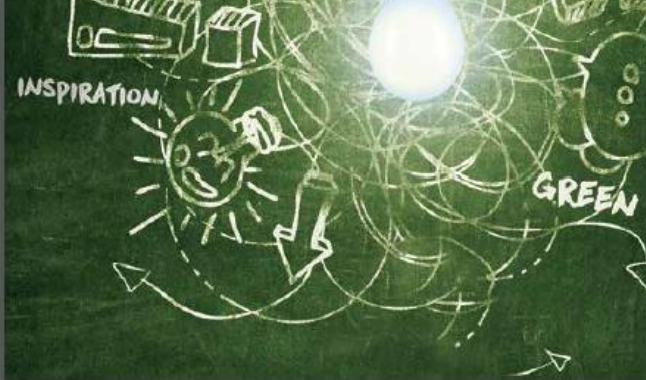
Voorzitter Jaap van Wenum van LTO-Akkerbouw is teleurgesteld over de opstelling van Dijksma. Hij vindt dat boeren en loonwerkers onnodig kosten maken wanneer ze verplicht worden om te investeren in een drukregistratiesysteem. Volgens de akkerbouwvoorman geven de nieuwste spuitdoppen ook bij een lagere druk een goed spuitbeeld. Bij deze doppen heeft het geen zin om een hogere druk te gebruiken en dat gebeurt in de praktijk ook niet. Bij oude doppen kan een hoge druk het spuitbeeld wel verbeteren, maar dat leidt wel tot extra kans op drift. Wanneer de lijst met verplichte driftarme spuitdoppen wordt opgeschoond, is het probleem opgelost, meent Van Wenum. Zijn opmerkingen zijn voor de fracties van CDA en SGP in de Tweede Kamer aanleiding om daarover vragen te stellen aan staatssecretaris Dijksma.

bron: Boerderij Vandaag, 27/09/16

> lees ook

In het AgriHolland Nieuws

- Webtool voor juiste keuze veldspuit
diffuse vervuiling
- Injectietechniek biedt kans op
gewasbescherming

**Maandag
3 oktober**

SPREKER
Marianne Thieme

Hoog tijd voor een agro-ecologische revolutie

Landbouw is geen industrie en dieren zijn geen machines. Als we de natuurlijke kringlopen sluiten en boeren weer gaan samenwerken met de natuur, en als consumenten een eerlijke prijs betalen voor gezond voedsel, kunnen we toe naar een gezonde landbouw. Het huidige landbouwsysteem is een doodlopende weg. Het water staat veel boeren tot aan de lippen. Het is hoog tijd voor een agro-ecologische revolutie. Marianne Thieme geeft in deze inspiratiesessie haar visie op de toekomst voor de landbouw.

Datum: maandag 3 oktober 2016

Tijd: 12.45 - 13.05 uur
(let op: aanvang 12.45 uur!)

Locatie: Aeres Hogeschool,
De Drieslag 2 in Dronten

Aeres Hogeschool Dronten biedt iedere maand een 20 minuten durende inspiratiesessie aan, met aansluitend een netwerklunch. Aeres Hogeschool wil via de inspiratiesessies kennis uit onderzoek/ bedrijfsleven verspreiden en onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven verder met elkaar verbinden. De inspiratiesessies

Marianne Thieme is partijleider van de Partij voor de Dieren en fractievoorzitter in de Tweede Kamer.

Geplande inspiratiesessies

Dinsdag 25 oktober 2016
Dinsdag 13 december 2016

Vragen?

Mail de afdeling
Marketing en Communicatie
s.van.dijk@aeres.nl

**STOP DE
KILO
KNALLER**

lees alles over
onze campagne tegen
de **KILOKNALLER**

laatste nieuws

25 mei 2016

[Antibiotica en klimaat](#)

Antibiotica gebruik bij dieren zorgt voor meer
uitstoot van broeikasgassen. Nóg een reden om
dierenwelzijn te verbeteren: het klimaat. [Lees
meer.](#)

17 mei 2016

[Roep tegen kiloknaller uit steeds meer hoeken](#)

Wakker Dier overhandigt vandaag 36.885
handtekeningen tegen de kiloknaller aan de
brancheorganisatie van de supermarkten, CBL.
[Lees meer.](#)

13 mei 2016

[Gekiloknal van Emté niet oké!](#)

Vandaag starten we een [radiocampagne](#) tegen het
gekiloknal van supermarktketen Emté. [Lees meer.](#)

Achter de kiloknaller verbergen supermarkten een hoop leed

Kijk jij wel een naar de prijs van industrievlees in supermarktfolders? Een
dierenleven lijkt wel niks meer waard! Achter die lage prijzen en
felgekleurde stickers gaat een wereld schuil waarin veel dieren een ellendig
leven leiden. Verborg in sombere stallen.

[Wakker dier onthult dit leed](#) en roept supermarkten dringend op om te
stoppen met kiloknallen. Help je mee?

wat kun jij doen?

Sluit je aan!

Abonneer je op onze
[digitale nieuwsbrief.](#)

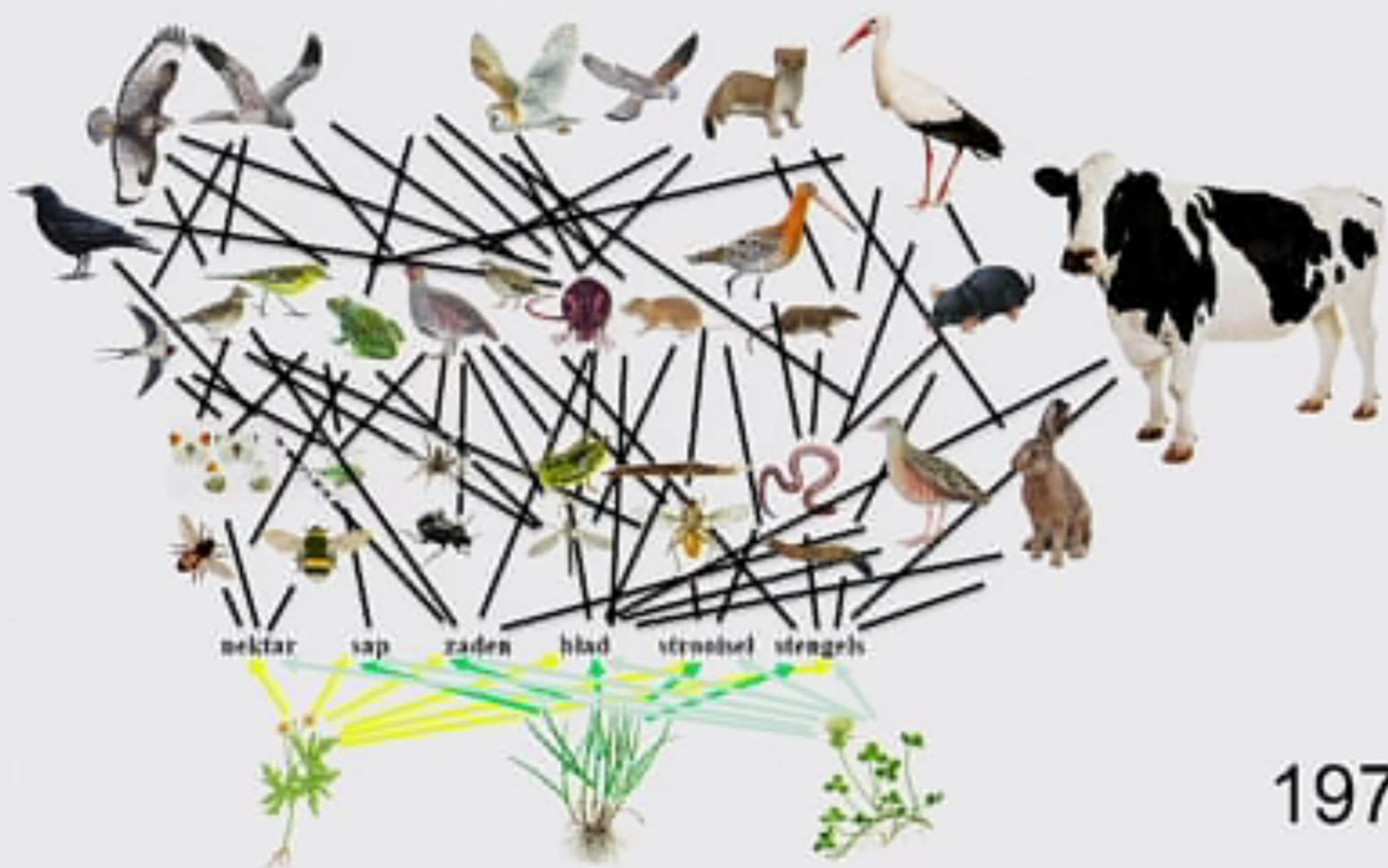
Draag bij aan campagnes

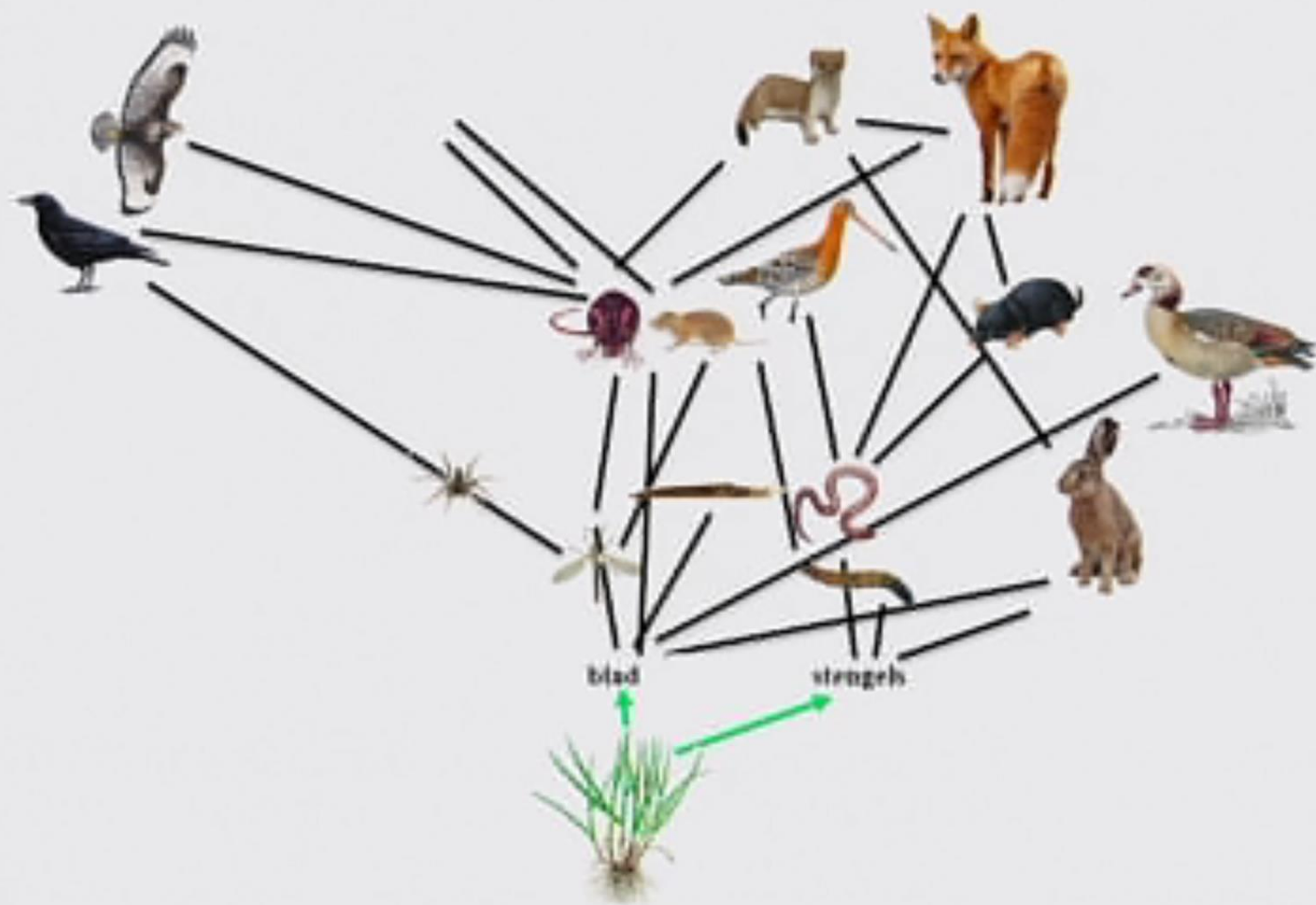
Help mee en doe een
[donatie](#) voor de dieren.

Koeien oversteeek plaats

2016

Landbouw blijkt als thema van ondergeschikt belang

land- en tuinbouw missen de zekerheid, het perspectief en de duidelijkheid om te kunnen investeren in dierenwelzijn en milieu. Je kunt niet groen zijn terwijl je in het rood staat", vindt Van der Staaij. In de strijd om de kiezer benadrukte hij ook nog

den megas
de overblij

Thieme
de strijd o
kiezer aan
Samsom.

PvdA-ste
leurgeste
zingsbelo

plezierja
niet heeft

verdedig

dat Pvd

heeft ge

De ca

De boe

partije

De Vegetarische Biefstuk

Een puur plantaardig stukje biefstuk wordt geleverd door deze innovatie. Er is gebruik gemaakt van de methode Shear Cell Technology, plantaardig materiaal wordt vervormd zodat het de

Dron

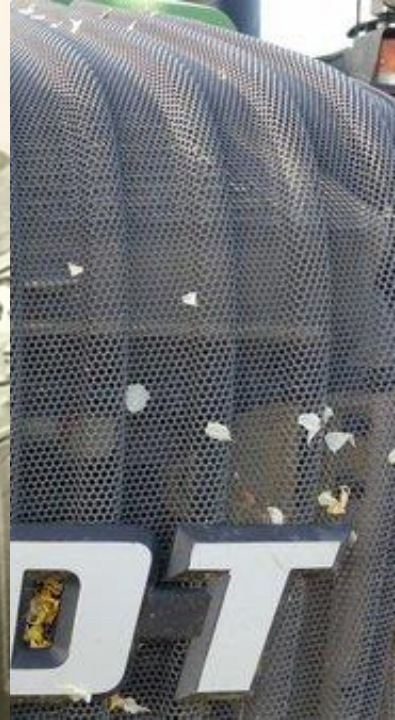
De D
meet
voor

Signalen

Signalen

De wereld van Fendt

Koeientuin

Koeientuin

VRIJLOOP SCHENKERIJ

PROMOTIE

- VVV
- VECHTEL RECREANTEN
- SAMENWERKING EXTERNE (BUREAU CAMPAGNE)
- MARKETING BUREAU

VERGUNNING

- PROVINCIE
- GEWENT
- GEWENT

OMGEVING

- NIET OVERZICHT
- GEWENT
- LANDSCHAP OVERZICHT
- GE + RI DIENSTEN

STAL

- ID AGRO
- NATUURLIJKE MITIGATIE

FINANCIERING

- ACCOUNTANT
- BANK

BODEN KRINGLOOP

GRAS

URINE
MEST

COMPOST

IK BEN KUSTIG & GEZOND!

VRIJLOOP STAL

BEELUCHTING

DE STAL STAAT!

TOTAAL PLATTE FINANCIEREN KAN
VERGUNNING AANVRAG LOOPT
MIDNACHT BODEN HANDELSKONK

BEELD OVER INRICHTING ERK & STAL
KRINGLOOP OP BEDRIJF BI BEELD

NOW DAT IS HET
BOEREN LEVEN!

BELEVING VOOR BURGERS

TONGVEESTAL
VEEL LICHT IN HET

INNOVATIES

- * VRIJLOOP STAL
- * KOEJEN BUITEN
- * ZONNEPANELEN
- * WARMTE BODEN BENUTTEN
- * VRUCHTBARHEID GROND VERSHOORN
- * COMPOST GOED BENUTTEN
- * WANDEL PAD
- * THEE HUIS

WELZIJN:
EEN GEZONDE KOE IS
EEN PRODUCTIEVE KOE

MELK

AMBITIES VAN KARIN LANGENKAMP
VRIJLOOP VAN KOEJEN: MEER NATUURLIJKE GEZOND
ENERGIE NEUTRAAL
OPENHEID: LIEFDE ZIJN WELKOM DOOR
KRINGLOOP DENKEN

De Meent XL

Voor wie groter wil

Drie keer 50 koeien
Het hele jaar de ruimte (360 m² per koe)
Drie verblijfsruimten ● plus weide ●
Welzijn: 95% van maximaal (Cowel)
Feces (vaste mest) en urine
gescheiden houden
Ammoniakemissie 75% lager
20 m² zonnedak per koe
Economie: niet duurder

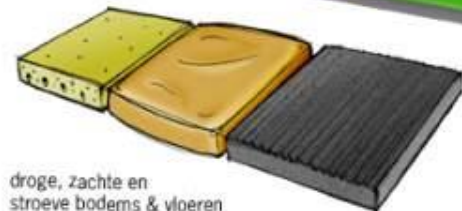
Stabiele kuddes
van 50 koeien

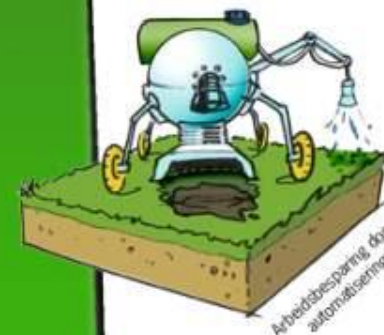
Beschutting tegen hittestress, harde wind en regen

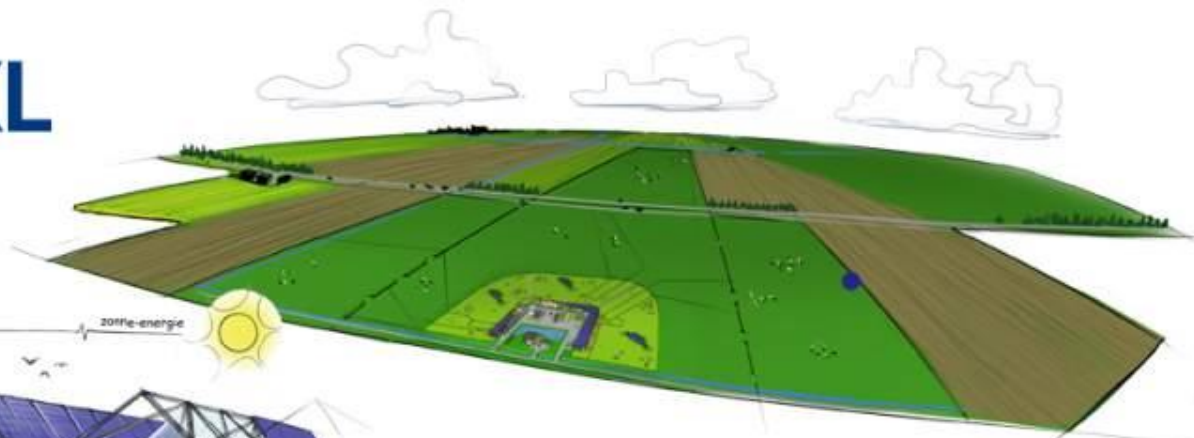
Ruimte voor beweging, vrije keuze
en sociaal gedrag

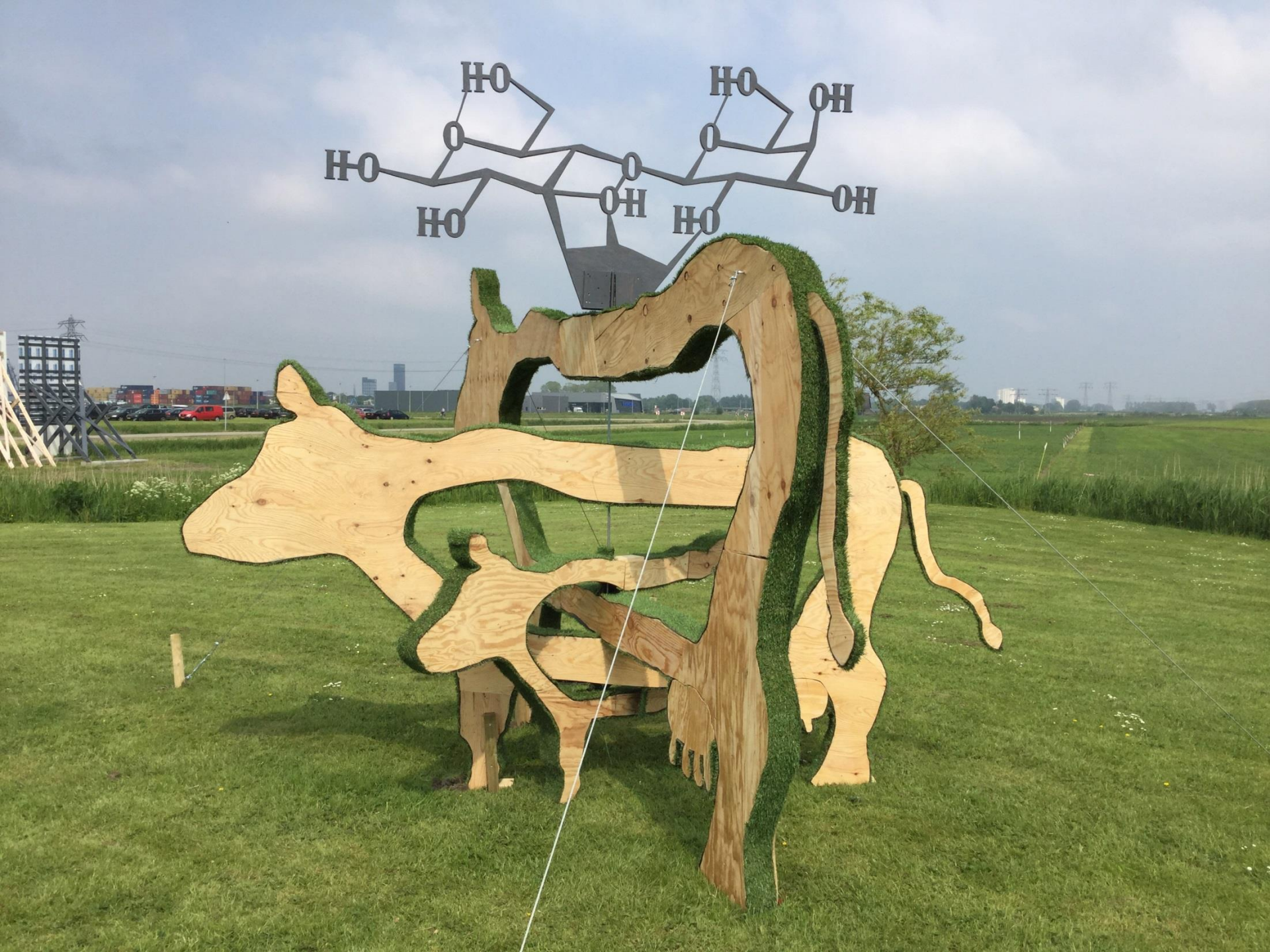

droge, zachte en
stroeve bodems & vloeren

Arbeidsbesparing door
automatisering

Dairy is our future

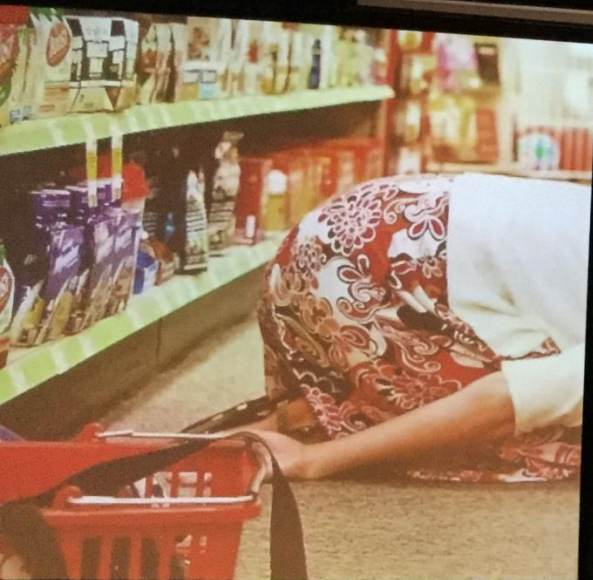

For quality of life

De keurmerk jungle

Trouw Duurzame 100 4 De keurmerkjungle

de/verdieping
Trouw

100

PAKHUIS DE ZWIJGER

© t.change.me

Onderwijs & Opleidingen
Onderzoek & Resultaten
Expertises & Dienstverlening

Home
Onderzoeksinstituten
Livestock Research
Kippenvlees uit Windstreek herkenbaar in het schap

Nieuws

Kippenvlees uit Windstreek herkenbaar in het schap

21 juni 2016

Deze week vindt u bij Albert Heijn voor het eerst herkenbaar Windstreek-vlees in het schap. Dit is het vlees van welzijns- en milieuvriendelijk opgefokte scharrelvleeskippen. De kippen komen niet van de eerste commerciële ronde uit de Windstreekstal, maar zijn wel de eerste die herkenbaar als Windstreek-vlees in het schap liggen. Het scharrelkippenvlees wordt op de markt gebracht door Plukon Food Group.

Windstreek is een integraal duurzaam houderijconcept voor vleeskuikens, voortkomend uit een intensieve samenwerking en kennisuitwisseling tussen verschillende partijen binnen de sector. Integraal duurzaam wil zeggen dat er, naast dierenwelzijn, ook rekening gehouden wordt met milieu en gezondheid en met de landschappelijke inpassing van de stal. De ontwikkeling van het innovatieve stalconcept is een resultaat van het in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, door Wageningen UR Livestock Research uitgevoerde project Pluimvee met Smaak.

Contactpersoon
dr. AP (Bram) Bos

Contactformulier

Volg Livestock Research op facebook:

En ook op Twitter:

Deel

[Arla](#) > [Arla assortiment](#) > [Arla NATURALS®](#)

Nieuw!

Arla Naturals®

100% natuurlijk, 0% rommel

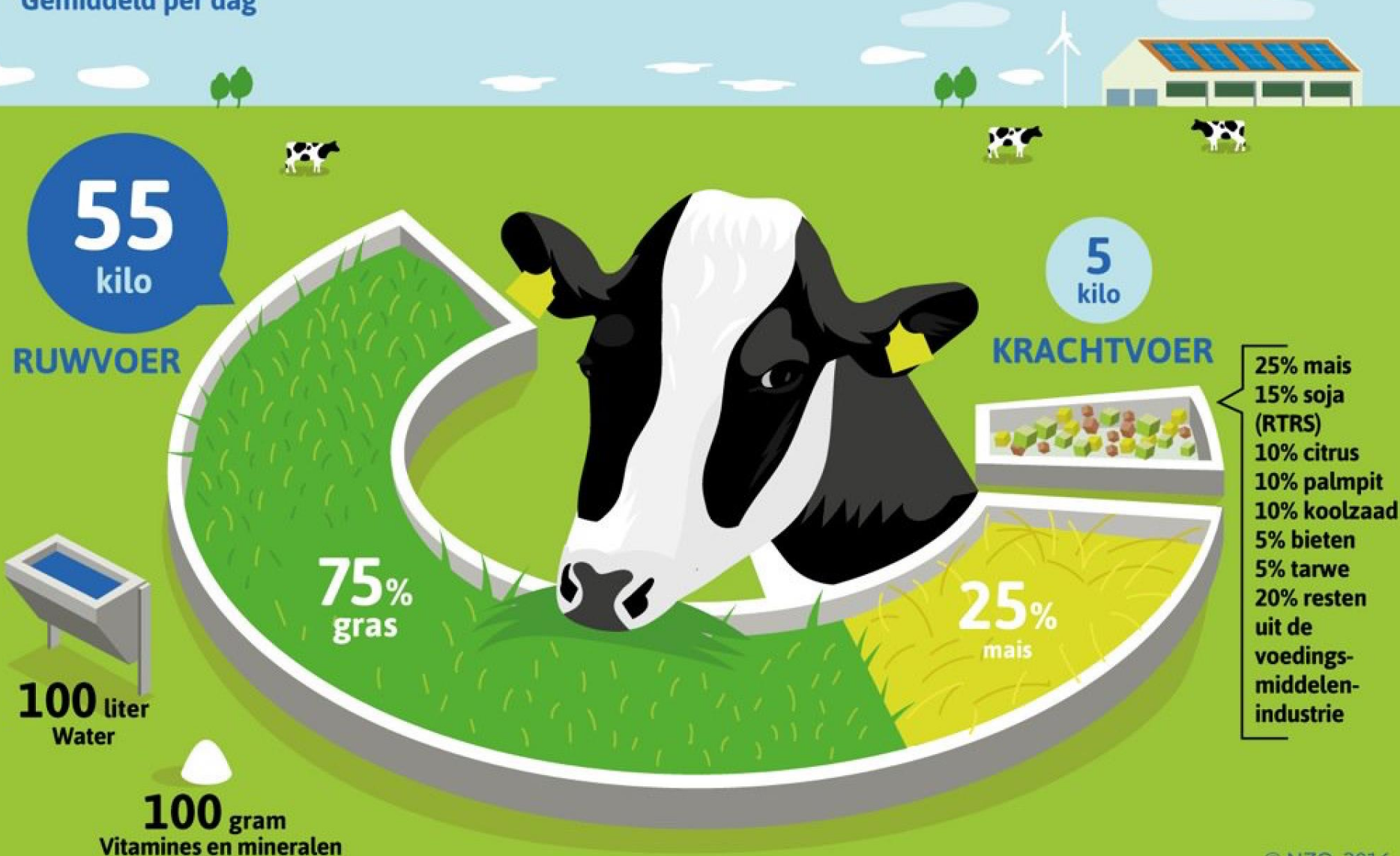

Wat eet een Nederlandse melkkoe?

Gemiddeld per dag

LINEAR ECONOMY

TECHNICAL & BIOLOGICAL MATERIALS MIXED UP

ENERGY FROM FINITE SOURCES

CIRCULAR ECONOMY

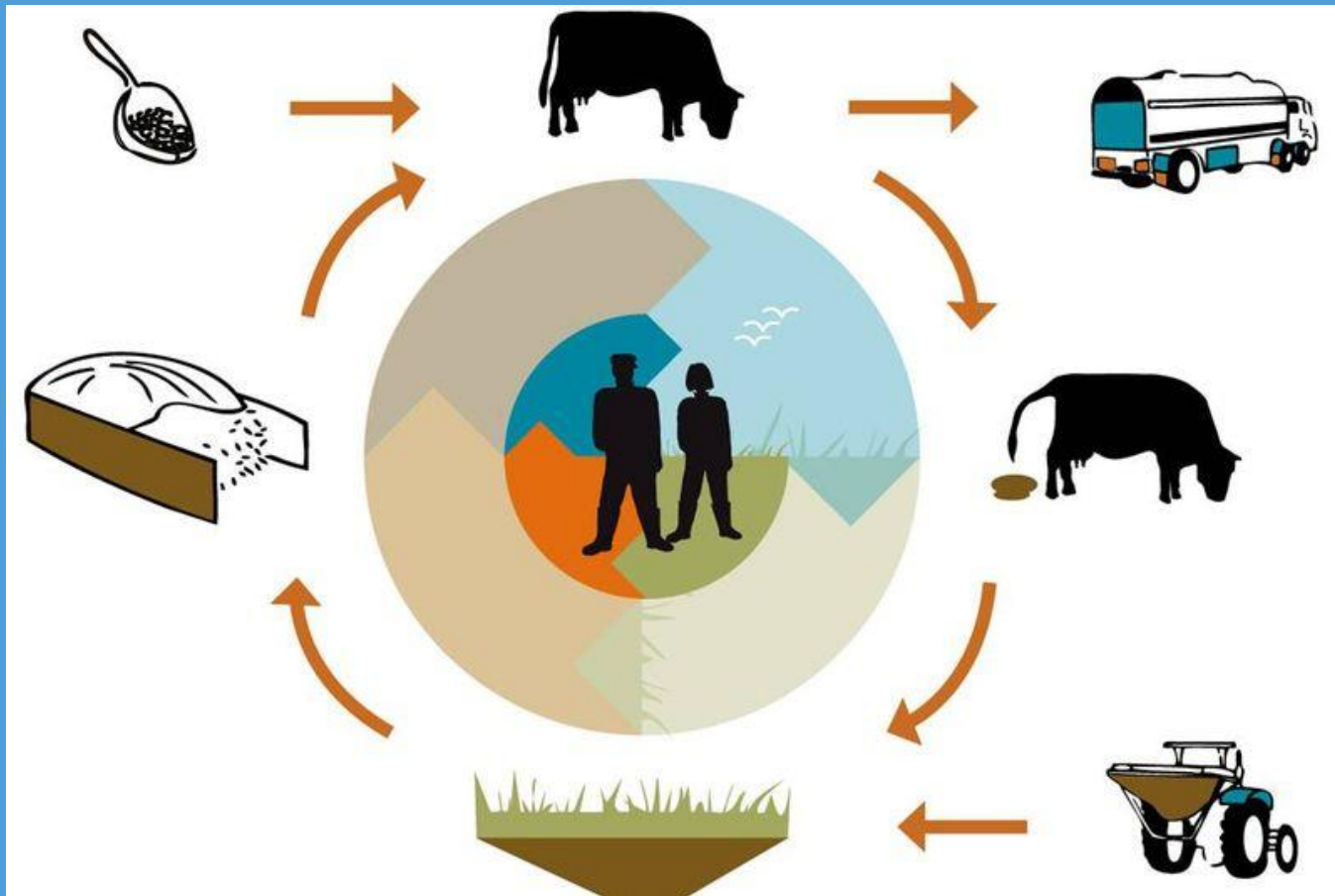
BIOLOGICAL MATERIALS

TECHNICAL MATERIALS

ENERGY FROM RENEWABLE SOURCES

WAGENINGEN **UR**
For quality of life

Duurzaamheid

- Onze behoeften zodanig vervullen dat volgende generaties hun behoeften kunnen vervullen
- De aarde doorgeven
- Volhouden

Rundveestapel

16 september 2016 | [meer info](#)

← Pas selectie aan

Onderwerpen	Perioden	2014 1 december	2015 1 april	2015 1 december	2016 1 april*
Rundvee, totaal	x 1 000	4 169	4 134	4 315	4 244
Jongvee voor de melkveehouderij	Jongvee voor de melkveehouderij, totaal	1 343	1 337	1 365	1 314
	Jongvee melkvee, < 1 jaar, vrouwelijk	614	599	629	621
	Jongvee melkvee, < 1 jaar, mannelijk	47	41	43	43
	Jongvee melkvee, 1-2 jaar, vrouwelijk	567	582	572	553
	Jongvee melkvee, 1-2 jaar, mannelijk	14	13	12	12
	Jongvee melkvee, >= 2 jaar, vrouwelijk	101	102	108	86
Vleeskalveren	Vleeskalveren, totaal	939	909	955	956
	Vleeskalveren voor rosé-vlees (< 1 jaar)	361	358	376	362
	Vleeskalveren voor witvlees (< 1 jaar)	578	551	579	594
Jongvee voor de vleesproductie	Jongvee voor de vleesproductie, totaal	174	172	175	152
	Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, vrl.	33	33	34	32
	Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, mnl.	43	43	45	41
	Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, vrl.	34	35	35	30
	Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, mnl.	42	42	40	35
	Jongvee vleesproductie, >= 2 jr, vrl.	23	20	21	15
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jr)		1 610	1 622	1 717	1 743
Overige koeien	Overige koeien, totaal	84	80	85	68
	Vlees- en weidekoeien (>= 2 jaar)	.	.	.	.
	Zoogkoeien (>= 2 jaar)	.	.	.	.
Stieren (>= 2 jaar)	Stieren (>= 2 jaar), totaal	17	13	17	11
	Stieren voor de fokkerij (>= 2 jaar)	.	.	.	.
	Stieren voor vleesproductie (>= 2 jaar)	.	.	.	.

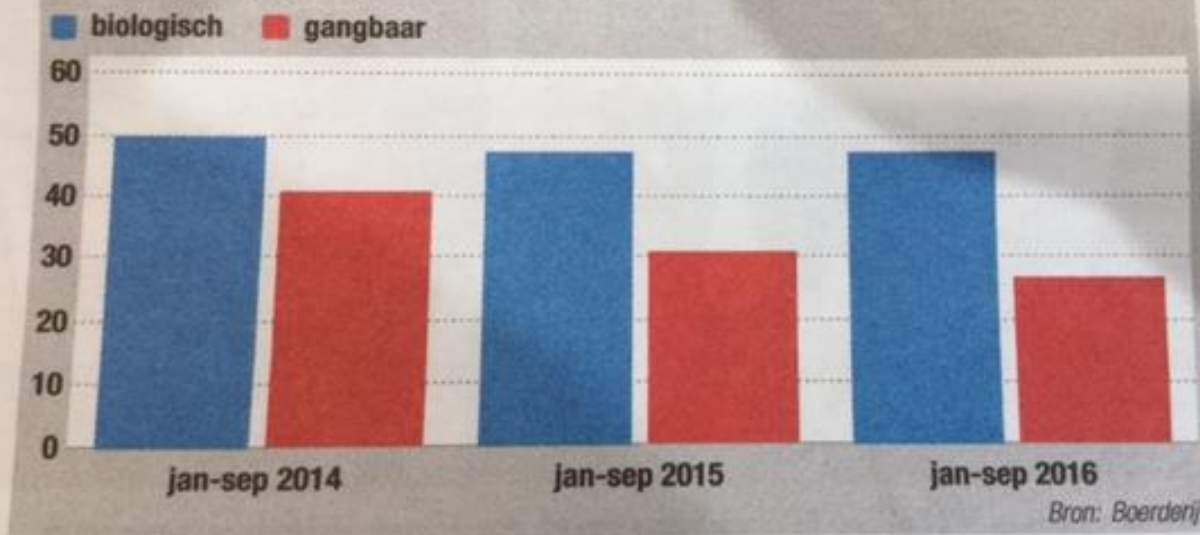
WAGENINGEN UR
For quality of life

**Inspire to
create**

sterk toegenomen. Maar omschakelen is voor veehouders geen abc'tje.

Groter gat tussen biologische en gangbare melkprijs

Voorschotmelkprijzen bij FrieslandCampina voor gangbaar (700.000 kg per jaar) en biologisch (600.000 kg per jaar) in € per 100 kilo.

enigszins in contrast met de situatie op het boerenerf. Want de biologische sector als geheel

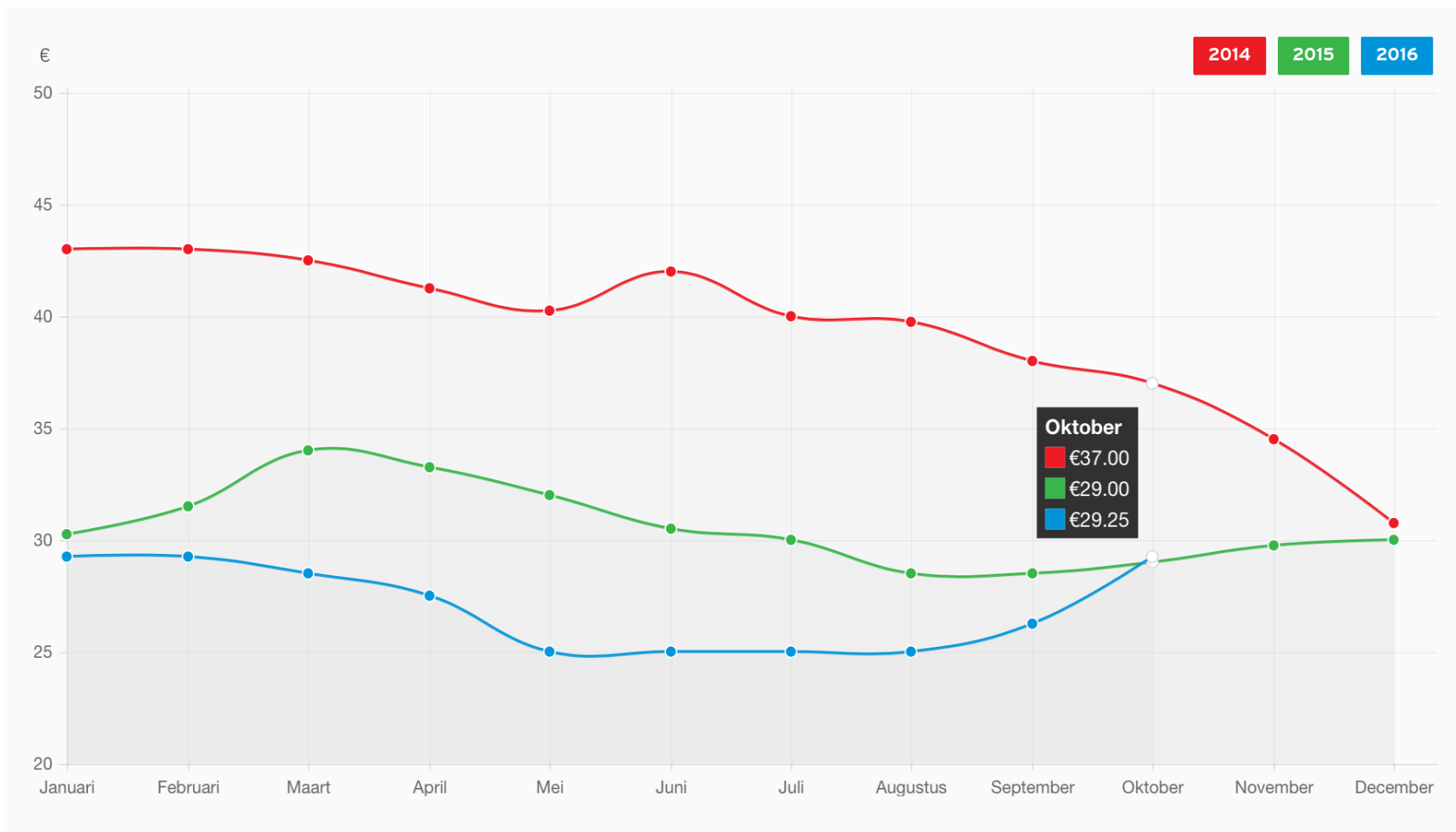
Tussen december 2014 en juni 2016 steeg het aantal gecertificeerde biologische bedrijven be-

areaaltoen
achter: 0,4
areaal van

Geen ver
maar 2016
tendens zi
omshake
rond de 10
dat er in d
jaar al 296
taal aant
Ook het a
schakelin
2.768 hect
huidige b

Het zijn
ders die -
liere mel
De biolog
€0,20 per
is niet al
werkers

Dutch

Strategie ontwikkelen

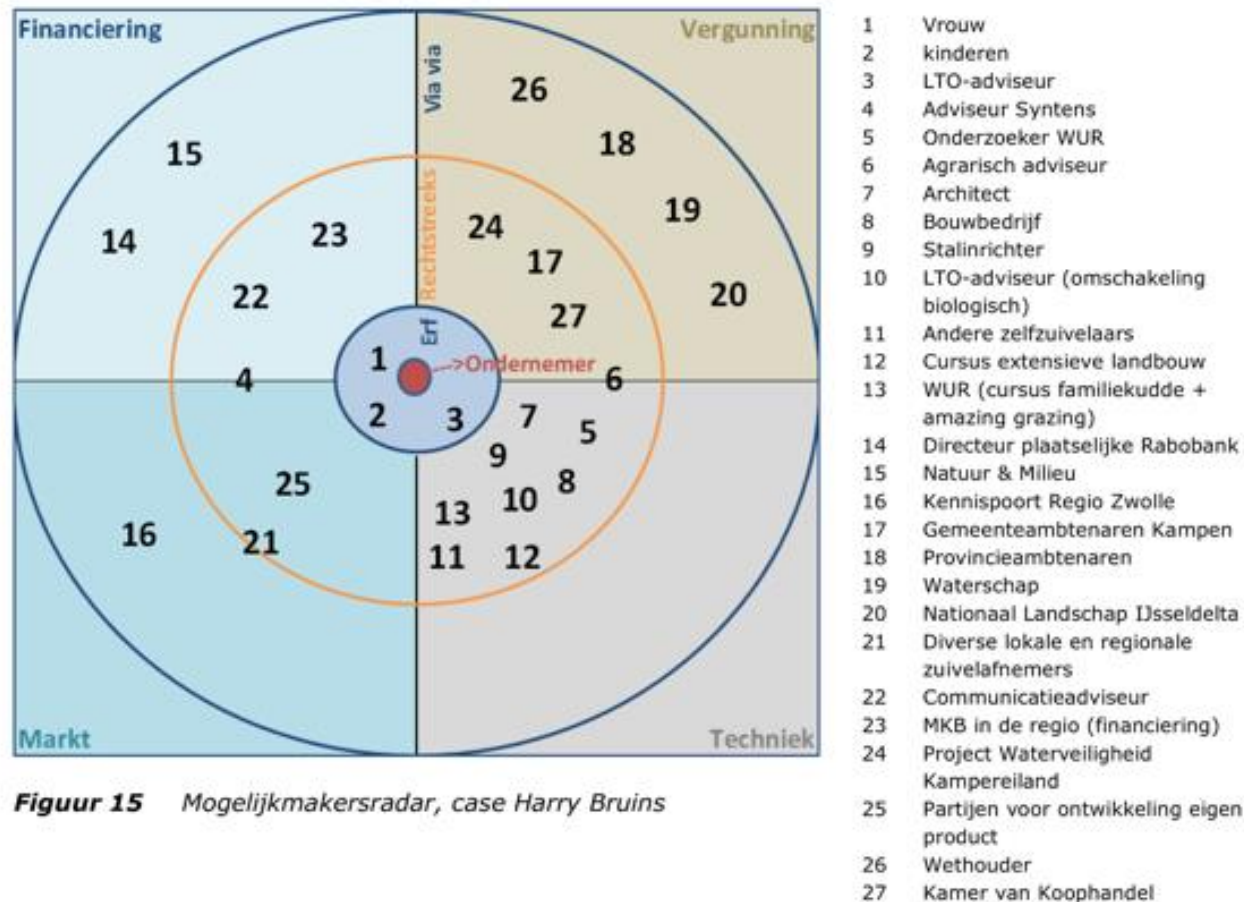
- Wat wil ik?
 - Kernwaarden
 - Verschil maken / waarde(ring)
 - Vakmanschap
- Wat kan ik?
 - Competenties
 - Samen of alleen?
 - Ontwikkelingsruimte?
- Wat weet ik?
 - Kennis
 - Trends en signalen

Strategie ontwikkelen

- Alles wordt transparant
- Heterogeen netwerk
- Verplaats je in de ander

Mogelijkmakers radar

Figuur 15 Mogelijkmakersradar, case Harry Bruins

Strategie ontwikkelen

- Alles wordt transparant
- Heterogeen netwerk
- Verplaats je in de ander
- Mogelijkmakers radar
- Vol kunnen houden
- Verschillende antennes
- Signalen serieus bekijken voor besluiten
- PDCA-cyclus
- Informatiemanagement op orde
- Context kennen
- Nooit Copy Paste

Strategie vasthouden

- Focus op doelen
- Juiste dashboard met zo weinig mogelijk informatie als verantwoord is
- Pro-actief: signalering voordat situatie zich voordoet
- PDCA cyclus
- (Nieuwe) ontwikkelingen volgen en duiden
- No copy paste
- Samenwerken: innovatie, strategie, uitvoering
- Heterogeen netwerk

Strategie adviseren

Strategie adviseren

Dank! Meer informatie

maarten.vrolijk@wur.nl

T +31 317 480485

@marvrolijk

WAGENINGEN **UR**
For quality of life